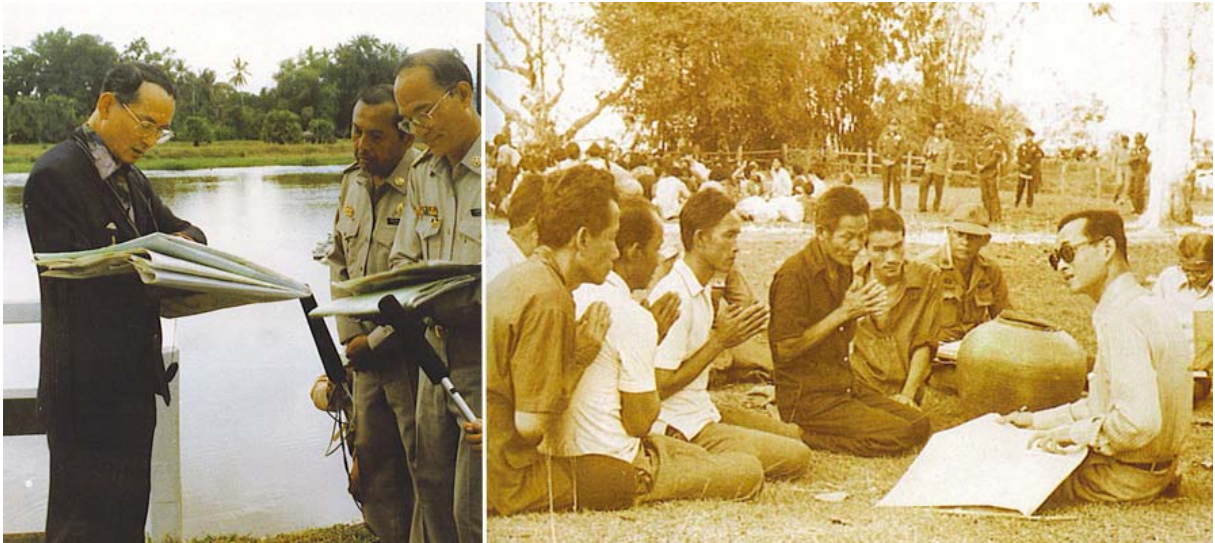

เย็นศิระเพราะพระบริบาล

ทศพนธ์ นรทัศน์ เรียบเรียง
hs4hnl@msn.com

ตลอดระยะเวลากว่า 6 ทศวรรษแล้วที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงอุทิศพระอุตสาหะทั้งมวลเพื่อการพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตของชนชาวไทย พระองค์ท่านทรงเป็นกันเองกับพสกนิกร บ่อยครั้งที่เราจะพบเห็นภาพที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร พระองค์ท่านก็ทรงนั่งพับเพียบกับพื้นในระดับเดียวกับราษฎร แม้ว่าพื้นตรงนั้นจะเป็นพื้นดินลูกรัง ดินโคลนเปียกแฉะ หรือแดดร้อนเปรี้ยง และไม่ทรงรังเกียจของถวายของชาวบ้านแบบตามมีตามเกิดเลย จึงนับได้ว่าพระองค์ท่านทรงประทับเคียงข้างราษฎรเสมอมาตราบเท่าปัจจุบัน

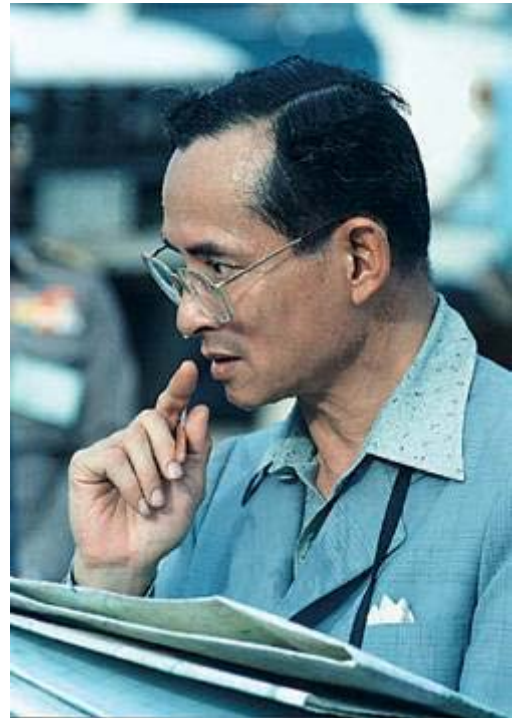
หากจะถามว่าอะไรที่ทำให้พระมหากษัตริย์ของไทยมีความแตกต่างจากพระมหากษัตริย์ในหลายประเทศ? เหตุใดจึงแทบไม่มีช่องว่างระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชน? คำตอบก็คือ **ทศพิธราชธรรม** อันเป็นจริยวัตร 10 ประการที่พระมหากษัตริย์เจ้า ทรงประพฤติเป็นหลักธรรม ประจำพระองค์ ในอันที่จะให้มีความเป็นไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่อาณาประชาราษฎร์ จนเกิดความชื่นชมยินดี อันประกอบด้วย (1) ทาน (ทาน) (2) ศีล (ศีล) (3) บริจาค (บริจาค) (4) ความซื่อตรง (อาชชว) (5) ความอ่อนโยน (มัททว) (6) ความเพียร (ตป) (7) ความไม่โกรธ (อโกธ) หรือความไม่แสดงความโกรธให้ปรากฏ (8) ความไม่เบียดเบียน (อวิหีสา) (9) ความอดทน (ขันติ) และ (10) ความยุติธรรม (อวิโรธน) ดังพระปฐมบรมราชโองการที่ทรงพระราชทานในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ความว่า "เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม" และยังมีพระราชดำรัสต่อมหาสมาคม ความตอนหนึ่งว่า "ข้าพเจ้าขอขอบใจที่มอบราชสมบัติให้ ข้าพเจ้าจะทำทุกอย่างเพื่อประเทศชาติ และเพื่อความผาสุกของประชาชนอย่างเต็มความสามารถ ขอให้ท่านจงช่วยร่วมกันทำดังกล่าว" จากนั้นกำลังจะทรงพระดำเนินออก

จากมหาสมาคมนั้น ครั้นแล้วก็ทรงหันกลับมาใหม่ แล้วตรัสอย่างหนักแน่นว่า “และด้วยใจสุจริต” และพระราชหัตถเลขา ความตอนหนึ่งว่า “ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ที่จะรักประชาชนของข้าพเจ้าเมื่อได้ติดต่อกับเขาเหล่านั้น ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าสำนึกในความรักอันมีค่ายิ่ง ข้าพเจ้าไม่เป็นโรคคิดถึงบ้านที่จริงจิงอะไรนัก แต่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้โดยการทำงานที่เห็นว่า ที่ของข้าพเจ้าในโลกนี้ ก็คือการได้อยู่ท่ามกลางประชาชนของข้าพเจ้า นั่นคือคนไทยทั้งปวง” และมีผู้กล่าวไว้ว่า คนต่างชาติต่างภาษา เมื่อได้อ่านพระราชหัตถเลขาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีไปถึงพระสหายที่เคยศึกษาร่วมกับพระองค์ในต่างประเทศ ภายหลังจากที่เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติไม่นานนัก ดังที่อัญเชิญมาข้างต้นนี้ คงยากที่จะเข้าใจความหมายได้อย่างลึกซึ้งครบถ้วน ใครเลยจะคิดว่าจะมีพระมหากษัตริย์ผู้สละเสียดซึ่งความสุขส่วนตน ไม่ยึดติดในฐานะอันสูงส่ง เสด็จไปยังถิ่นของราษฎรผู้ยากไร้กันดารเพื่อทรงช่วยเหลือเขาเหล่านั้นด้วยพระวิริยะอุตสาหะ ไม่ว่าแดดร้อนหรือลมแรง ก็ให้เห็นพระองค์เคียงข้างอยู่กับพวกเขาด้วยความรักอันบริสุทธิ์ ช่างไม่ต่างอะไรกับบิดาที่ทราบวาบุตรของตนกำลังตกทุกข์ได้ยากอยู่ ณ ที่แห่งใด ก็เร่งรีบไปช่วยบำบัดโดยมิได้เห็นแก่ความยากลำบาก ทำให้ความรักและเทิดทูนที่ราษฎรมีต่อพระองค์เพิ่มพูนมั่นคง เหมือนบุตรที่รักและเทิดทูนผู้ให้กำเนิดฉันนั้น ความจริงที่มีอยู่ตลอดหกสิบปีอย่างนี้แหละ ที่คนต่างชาติต่างภาษายากจะเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง

ในโลกนี้ กษัตริย์กับสามัญชนย่อมแตกต่างกันยิ่งนัก แต่สำหรับประเทศไทย ด้วยสายใยแห่งรัก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับราษฎรสามัญชน ได้ข้ามพ้นความแตกต่างนั้นเสียอย่างสิ้นเชิง จนทำให้พระองค์ทรงรู้สึกว่ “ที่ของข้าพเจ้าในโลกนี้ ก็คือการได้อยู่ท่ามกลางประชาชนของข้าพเจ้า” และทำให้ราษฎรชาวซึ่งอยู่ในใจว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ใช่ผู้อื่นที่แยกออกไปต่างหากจากตัวเขา แต่ทรงเป็น “หทัยราษฎร – กษัตริย์ผู้อยู่ในหัวใจของเขา” ตลอดกาล

หากจะกล่าวถึง พระเมตตาคุณ พระมหากรุณาธิคุณและพระราชกรณียกิจใดๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ์ ทรงปฏิบัติเคียงข้างอาณาประชาราษฎร์ ก็คงจะไม่สามารถยกมากล่าวได้ทั้งหมด ผู้เขียนจึงขอขยข้อความบางช่วงบางตอนมา เพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงในพระมหากุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

จากบันทึกถึงเหตุการณ์ขณะเสด็จพระราชดำเนินกลับไปทรงศึกษาต่อ ณ สวิตเซอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2489 “...ตลอดทางที่รถพระที่นั่งแล่นผ่านฝูงชนที่มาส่งเสด็จอย่างล้นหลาม ในหลวงได้ทอดพระเนตรเห็นประชาชนที่แสดงความจงรักภักดี บางแห่งใกล้จนทอดพระเนตรเห็นดวงหน้าและแววตาชัด ที่บ่งบอกถึงความเสียขวัญอย่างใหญ่หลวง ทั้งเต็มไปด้วยความรักและหวังใย อันเป็นภาพที่ทำให้อยากรับสั่งกับเขาทุกคน ถึงความหวังดีที่ทรงเข้าพระทัย และขอบใจเขา

เช่นกัน ขวัญของคนเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าขาดกำลังใจ ถ้าขวัญเสียมีแต่ความหวาดระแวง ประเทศจะมีแต่ความอ่อนแอและแตกสลาย

ท่ามกลางเสียงโห่ร้องถวายพระพร ก็มีเสียงหนึ่งที่ตะโกนแทรกมาเข้าพระกรรณว่า “ในหลวงอย่าทิ้งประชาชน” ...ในขณะนั้นทรงนึกตอบในพระทัยว่า “ถ้าประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้า แล้วข้าพเจ้าจะทิ้งประชาชนได้อย่างไร” ...เป็นเรื่องน่าประหลาดที่ว่า ต่อมาอีกประมาณ 20 ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพบชายที่ร้องตะโกนทูลพระองค์ไม่ให้ทิ้งประชาชน ตอนที่ร้องตะโกนนั้นเขาเป็นพลทหาร และตอนที่ทรงพบครั้งนี้ เขากำลังทำนาอยู่ต่างจังหวัด ...เขากราบบังคมทูลว่า ตอนที่เขาร้องตะโกนนั้นเขารู้สึกว่าเหวและใจหาย ที่เห็นพระเจ้าแผ่นดินจะเสด็จไปจากเมืองไทย กลัวจะไม่เสด็จกลับมาอีก เพราะคงจะทรงเซ็ดเมืองไทย เห็นเป็นเมืองที่น่ากลัวน่าสยดสยอง เขาดีใจมากที่ได้เฝ้าฯ อีก ...เขากราบบังคมทูลถามว่า “ท่านคงจำผมไม่ได้ ผมเป็นคนร้องไม่ให้ท่านทิ้งประชาชน”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งถามว่า “เรานะรีที่ร้อง”

“ใช่ครับ ตอนนั้นเห็นหน้าท่านเศร้ามาก กลัวจะไม่กลับมา จึงร้องไปเหมือนคนบ้า” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตอบว่า “นั่นแหละ ทำให้เรานึกถึงหน้าที่ จึงต้องกลับมา”

ทรงวิทย์ แก้วศรี ผู้เรียบเรียงบทความ "บรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าผู้ทรงพระคุณธรรมอันประเสริฐ" บันทึกไว้ว่า วันที่ 13 กันยายน 2497 ขณะที่ทรงมีพระชนมายุ 26 พรรษา และทรงครองราชย์เป็นปีที่ 8 ปรากฏว่าเกิดเหตุการณ์อัศจรรย์ครั้งร้ายแรงขึ้นที่อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราษฎรชาวบ้านโป่งผู้ประสบภัยในพื้นที่ ทรงทอดพระเนตรบริเวณที่เกิดเพลิงไหม้และพระราชทานสิ่งของบรรเทาทุกข์ ...ทุกข์ในยามยาก เพราะสิ้นเนื้อประดาตัวจากภัยเพลิงนั้นมากล้น แต่เมื่อได้รู้ว่ายังมีใครสักคนคอยเป็นกำลังใจ ทุกข์สาหัสแค่นั้นก็ยังพอมีแรงกายลุกขึ้นสู้ต่อได้ การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรผู้ประสบภัยในครั้งนั้น นับได้ว่าเป็นการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรต่างจังหวัดเป็นครั้งแรกในรัชกาล

ระหว่างวันที่ 2-20 พฤศจิกายน 2498 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำมาซึ่งความปลื้มปิติยินดีและตื่นเต้นให้กับประชาชนชาวอีสานในเวลานั้นเป็นที่สุด หนังสือ “รอยเสด็จฯ” ได้เล่าถึงบรรยากาศในห้วงเวลาอันน่าปลื้มปิตินั้นว่า ครั้งนั้นแม้แต่ราษฎรที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกลจากทางเสด็จก็ยังคงพากันอุ้มลูกจูงหลาน หอบเสื่อหอบหมอน ข้าวปลาอาหาร ชักชวนกันเดินทางมาเฝ้ารอตามเส้นทางที่เสด็จฯ ผ่าน ขนาดบนยอดภูกระดึงก็มีชาวบ้านพากันเดินทางขึ้นไปรอชมพระบารมี ราษฎรล้วนจัดข้าวของมีค่าที่สุดที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นของกินของใช้ ของมีค่าประจำตัว ประจำตระกูล ของพื้นเมืองที่ตนว่ามีคุณค่านำมาทูลเกล้าฯ ถวายด้วยความจงรักภักดีอย่างชนิดสุดสิ้นในหัวใจ

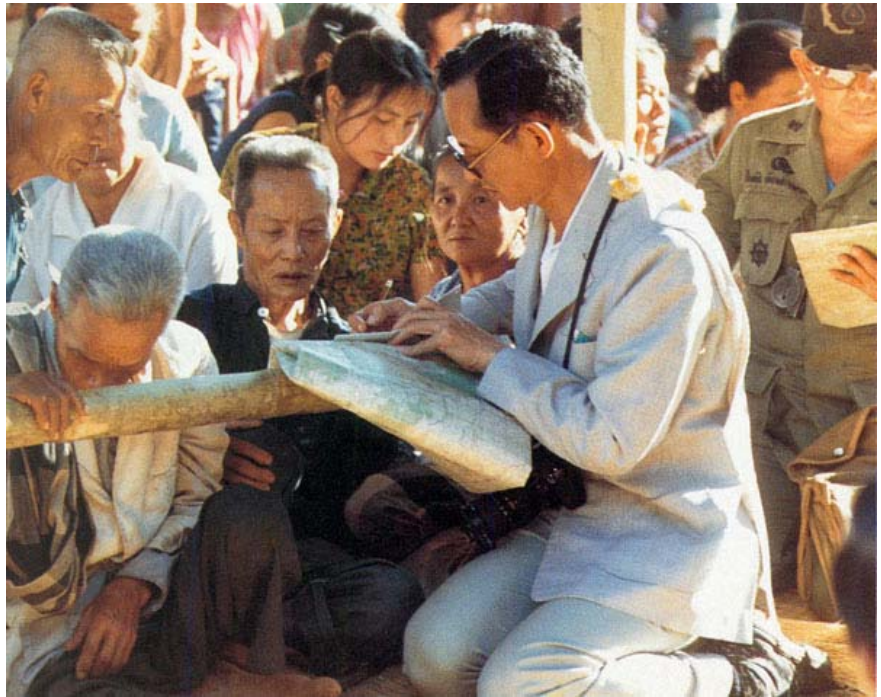
นางเจียม แสงเสนาะ ชาวท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย เตรียมการล่วงหน้าไว้ถึง 3 วัน “เตรียมปลาค้อ (ปลาช่อน) 3 ตัวใหญ่ๆ ทำปลาเค็มตากแห้ง จำได้ว่าตัวหนึ่งทำได้ 6 รั้ว ทำอย่างดี เอากระดูกออก แล้วเอาปลาค้อทั้ง 3 ตัวใส่ถุงห่อกระดาษเพื่อถวาย” ส่วน นางน้อย สิงห์เผ่น ชาวบ้านอำเภोजิตูร์ส จังหวัดชัยภูมิ เล่าว่า “ทุกคนคิดเหมือนกันว่าต้องเฝ้ารับเสด็จฯให้จงได้...พากันเตรียมเสบียง

อาหารสำหรับการเดินทาง เลือกลือผ้าชุดที่ดีที่สุดไว้รับเสด็จฯ บางคนแบกท่อนอ้อยไปกินระหว่างทาง กันหิวน้ำ เดินทางเป็นระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร เดินทางด้วยเท้าตอนกลางคืนไป(ถึง)ก็สว่างพอดี”

ล่วงถึง พ.ศ. 2501 เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรในทุกภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และทุกจังหวัดในประเทศไทย เพื่อทรงศึกษาปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร ทรงมีพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สุขของอาณาประชาราษฎร์อย่างแท้จริง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล่าว่า “การที่เสด็จไปด้วยพระองค์เองนั้นทรงถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะฉะนั้นเวลาที่เสด็จไปที่ไหน จะต้องขับรถด้วยพระองค์เอง ท่านบอกว่า จะได้มีความรู้สึกต่อพื้นที่นั้น”

“เวลาเดินทางไปด้วยพาหะอื่น เช่น เฮลิคอปเตอร์ ท่านก็ถือโอกาสเป็นการตรวจสอบและแก้ไขแผนที่ไปในตัว ท่านจะกริ้วพวกเราอย่างมากที่พอไปๆ ก็นอนหลับ ท่านบอกว่าการขึ้นเฮลิคอปเตอร์นั้นถือเป็นสิทธิพิเศษ และใช้เครื่องราชการในน้ำมันราชการ ก็ควรทำประโยชน์ให้ราชการให้สมบูรณ์ ไม่ใช่ขึ้นไปฟังเสียงปรือๆ 2-3 นาทีก็หลับ”

พระราชจริยวัตรในการเสด็จออกพื้นที่นี้ บ่อยครั้งที่โปรดเสด็จฯ อย่างไม่เป็นทางการ โดยจะไม่บอกจุดหมายปลายทางไว้ก่อน แต่จะทรงแจ้งให้ผู้ตามเสด็จรู้ตัวล่วงหน้าแบบทันด่วนไม่เกิน 2 ชั่วโมง ทั้งนี้ ก็ด้วยเหตุที่ทรงต้องการเห็นสภาพที่แท้จริง ไม่ทรงต้องการให้มีการจัดเตรียมโดยเจ้าหน้าที่ และไม่ทรงต้องการให้ราษฎรต้องมาเข้าแถวรอรับเสด็จฯ ทางเดินที่เรียงราย **ปัญญา เจริญวงศ์** เล่าไว้ในบทความเรื่อง “ของขวัญวันเฉลิมพระเกียรติ 5 รอบ” ในหนังสือ “ไทยรัฐ” ว่า “เนื่องจากการเสด็จฯ อย่างไม่เป็นทางการนี้ ในบางกรณีอาจมีการนำเส้นทางผิดพลาด โดยที่ไม่ได้ตรวจเส้นทางไว้ก่อน พระองค์ก็ไม่ได้ทรงว่าอะไร ปล่อยให้เขานำทางไปเรื่อยๆ แทนที่จะทรงกริ้ว พระองค์กลับมีอารมณ์ขัน และทรงบอกให้หยุดรถขบวน และก็ทรงเฉไปเรื่องอื่น เช่น ขอลงถ่ายรูปรูปกับภูมิประเทศ ว่าที่นี่สวยดี ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ วิิวสวย...เสร็จแล้วจึงรับสั่งว่า เส้นทางที่จะไปนั้นไม่ไกลอย่างนี้”

ย้อนเวลากลับไปเมื่อกว่า 17 ปีที่แล้ว ขณะที่ "วาเต็ง ปูเต๊ะ" กำลังขะมักเขม้นอยู่กับการดูแลต้นทุเรียนและลองกองในสวน ช่วงเวลาใกล้ค่ำได้เห็นคนกลุ่มหนึ่งเดินเข้ามา หนึ่งในจำนวนนั้นได้กวักมือเรียกให้เข้าไปหา แต่ตัวผู้เฒ่าเองกลับรู้สึกกลัว ๆ กลัว ๆ ไม่กล้าเข้าไปใกล้ ผู้เฒ่าเห็นทหารกลุ่มหนึ่งเดินเข้ามาและกล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรความเป็นไปได้ในการสร้างอาคารกั้นน้ำที่คลองน้ำจืดบ้านทุ่งเค็จ ตำบลแป้น อำเภอสายบุรี

"ตอนนั้นเป๊ะทราบแล้วว่าเป็นในหลวง แต่จะเข้าไปใกล้ ๆ ก็ไม่กล้า เพราะว่านุ่งโสร่งตัวเดียว ไม่ได้สวมเสื้อ พอเข้าไปใกล้ ๆ ในหลวงก็บอกว่า จะมาขุดคลองชลประทานให้ พอได้ยินอย่างนั้น เป๊ะก็ดีใจมาก คอยกันเยอะ ท่านถามว่าถ้าขุดคลองสายทุ่งเค็จนี้จะไปสิ้นสุดลงที่ตรงไหน เป๊ะบอกท่านว่า คลองเส้นนี้มีที่ดินติดเขต ต.แป้น ทางเหนือขึ้นไปสุดที่ อำเภอศรีสาคร ในหลวงถามต่อว่า ถ้าไปออกทะเลจะมีกี่เกาะ เป๊ะก็ตอบท่านไปว่ามี 4 เกาะ ท่านก็ชมว่า เก่งสามารถจำทุกที่ที่ผ่านไปได้ แล้วท่านก็เปิดดูแผนที่ที่นำมาด้วย แล้วบอกว่า เป๊ะรู้จริง ไม่โกหก ทุกสิ่งที่เป๊ะบอกมีอยู่ในแผนที่ของพระองค์แล้ว" เป๊ะเต็งในวัยกว่า 90 ปีทบทวนความทรงจำด้วยแววตาสดชื่น

หลังจากได้ทราบบังคมทูลเส้นทางขุดคลองในโครงการพระราชดำริแล้ว ในครั้งนั้นผู้เฒ่าแห่งบ้านเบาะเลาะ ยังได้ถวายที่ดินเพื่อดำเนินโครงการพระราชดำริอีกด้วย และหลังขุดคลองชลประทานดังกล่าวเสร็จแล้ว ทุกครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ มาทรงงานและประทับแปรพระราชฐานที่พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จังหวัดนราธิวาส เป๊ะเต็งก็จะไปเข้าเฝ้าฯ แพบ่อยครั้ง หรือบางครั้งถ้าหากคิดถึงพระองค์มากๆ เป๊ะเต็งก็จะไปขอเข้าเฝ้าฯ ถึงพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

มहुญ มุกข์ประดิษฐ์ ได้กล่าวว่า ลุงวาเต็งพาแววตาที่เป็นประกายมาเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยชุดเต็มยศครั้งท่อน คือ สวมกางเกงตัวเดียวไม่สวมเสื้อไม่มีที่โหนในโลกอีกแล้วที่สามัญชนคนธรรมดาไม่ว่าจะอยู่ในเสื้อผ้าอาภรณ์ใด ๆ ก็มีสิทธิ์เท่าเทียมกันที่จะเข้าไปใกล้ชิดพระองค์ บอกเล่าความทุกข์สุขกับพระเจ้าแผ่นดินของเขาได้อย่าง เสมอภาคกันถ้วนหน้าเช่นนี้ .....ลุงวาเต็งดีใจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาถึงหน้าบ้าน จึงเหลียวซ้ายแลขวาหลายครั้งผิตปกติในที่สุดก็ได้ทราบบังคมทูลอย่างจะฉานว่า "พระเจ้าอยู่หัวเสด็จมาทั้งที่ไม่มีอะไร จะถวายผลไม้ในสวนเพียงเก็บขายไปได้เงินมาสองหมื่นบาท ก็นำเงินไปซื้อ เครื่องปั้มน้ำมาได้ 1 เครื่อง ถอดเอาขึ้นรถและขับไปเลยขอถวายพระเจ้าอยู่หัว"

"เมื่อถึงฤดูทุเรียน ลองกอง จำปาจะ ก็จะมีถึงในหลวงตลอด ถ้าท่านมาที่นี่ (บ้านทุ่งเค็จ) ก็เอาไปถวายที่นี่ บางปีท่านไม่ได้มา ก็ส่งผลไม้ไปถวายท่าน ทางไปรษณีย์ ส่ง EMS ไปเลย เวลาส่งเขียนหนังสือไม่เป็น ก็บอกเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ว่า จะส่งของไปให้ในหลวงที่สวนจิตร เจ้าหน้าที่ก็ดำเนินการให้ ...ผลไม้ที่ส่งไปถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถนั้น ถึงพระหัตถ์เสมอ เพราะทุกครั้งที่มีโอกาสได้เข้าเฝ้าฯ ทั้งสองพระองค์มักจะมีรับสั่งว่า "ขอบใจ ผลไม้ที่ส่งไป

ให้ "ได้รับแล้ว" เป้าเต็ง เล่าต่อว่า เสียค่าส่งผลไม้ไปถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครั้งละ 1,000 กว่าบาท เป้าเต็งอยากให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้เสวยผลไม้ที่ส่งไปถวายเช่นเดียวกับที่ดินที่ถวายไป เป้าเต็งก็ไม่เคยคิดเสียดายแม้แต่น้อย และหากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์จะใช้ประโยชน์ที่บริเวณไหนที่เป็นของเป้าเต็งแล้ว เป้าเต็งพร้อมที่จะทูลเกล้าฯ ถวายให้ทั้งหมด

"เมื่อในหลวงมาที่ อำเภอแม่ลานครั้งล่าสุด พอเจอเป้าเต็งก็เข้าไปกอดเลยไม่ได้พูดอะไรกับท่าน ท่านรู้นิสัยเป้าเต็งว่าไม่ค่อยพูดอะไร ท่านก็เรียกเป้าเต็ง" "คิดถึงท่านที่สุดเลย" เป้าเต็งบอกผ่านลำม เมื่อถูกถามว่ารู้สึกอย่างไรหากไม่ได้เจอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนานๆ

ในด้านการดำรงชีวิต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงเน้นให้ประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่ก็ยังมีฐานะยากจนถึงปานกลาง ได้เรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ด้วยความพอเพียง ด้วยความรู้ประมาณตน มีเหตุ มีผล กอปรด้วยความรู้คุณธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิได้เพียงแนะแนวทางให้พลกนิกรปฏิบัติอย่างเตียวเท่านั้น แต่ยังทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่าง ทรงสอน ทรงนำทางให้ชาวไทยได้ใช้ชีวิตบนทางสายกลาง ประหยัด อุดออม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขยันขันแข็งบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต อันเป็นแบบอย่างของคำว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" พระองค์ท่าน ทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2541 ไว้ว่า "ให้พอเพียงก็หมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ"

ความพอเพียงที่พระองค์ทรงปฏิบัติเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชนชาวไทยนั้น อยู่ในทุกขั้นตอนของการดำเนินชีวิต ตั้งแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์ เมื่อประทับอยู่ที่เมืองโลซานน์ สวิสเซอร์แลนด์ สมเด็จพระบรมราชชนนี พระราชทานเงินให้ใช้แต่พอสมควร พระองค์ทรงรู้จักคุณค่าของเงินและทรงรู้จักหาเงินอย่างสุจริต แม้พระพี่เลี้ยงอยากถวายเงินพิเศษให้ เพื่อจะได้ใช้สอยตามพระราชอัธยาศัย แต่ก็ไม่ทราบจะถวายอย่างไรดี วันหนึ่งเมื่อจักรเย็บผ้าของพระพี่เลี้ยงชำรุด พระองค์ทรงอาสาซ่อมให้จนจักรเย็บผ้าใช้การได้ พระพี่เลี้ยงจึงได้โอกาสทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงินค่าซ่อมจักรให้เพื่อเป็นการตอบแทน

นอกจากนั้น ยังมีเกร็ดเล็กๆ น้อยๆ ของการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงของพระองค์ท่าน ซึ่งมีผู้สนองได้เบื้องพระยุคลบาทนำมาถ่ายทอดให้ฟังอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ของใช้ส่วนพระองค์ล้วนเป็นของธรรมดา การทรงงานก็เช่นเดียวกัน พระองค์ท่านมีวิธีการทรงงานอย่างเรียบง่ายภายในห้องทรงงานขนาด 3 x 4 เมตร ภายในห้องทรงงานที่มีวิทยุ โทรทัศน์ โทรสาร โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เทเล็กซ์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องพยากรณ์อากาศ แพนที่อื่นๆ แสดงถึงพื้นที่หมู่บ้าน แม่น้ำ ภูเขา และป่าอย่างละเอียด

มกุฏ มุขีประดิษฐ์ ได้เขียนเล่าถึงหลักการทรงงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริไว้ในหนังสือประวัติปแห่งแผ่นดิน ว่า "...ทรงคำนึงและยึดหลักการความถูกต้องและความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นหลัก...ทรงหลีกเลี่ยงเป็นพิเศษในการที่จะเข้าไปสร้างปัญหาความเดือดร้อน ให้แก่คนกลุ่มหนึ่ง โดยสร้างความสะดวกสบายและผลประโยชน์ให้แก่คนอีกกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าพื้นที่ดังกล่าว จะมีความเหมาะสมทางด้านเทคนิคและวิชาการ ตลอดจนจะก่อประโยชน์

ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมประการใดก็ตาม หากว่าการดำเนินการนั้นอาจมีผลกระทบต่อความเข้าใจอันดีและความสงบสุขของประชาชนแล้ว ก็จะไม่หลีกเลี่ยงไม่กระทำ เนื่องจากเห็นว่าโครงการนั้นๆ ควรเป็น 'มติ' ของชุมชนนั่นเองที่จะพึงตัดสินใจ..."

พระองค์ท่านทรงมีความมุ่งมั่นและความขยันหมั่นเพียร ในการทรงงานต่อจนเสร็จแม้จะตึกตื่นเพียงใด ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา กล่าวไว้ในหนังสือหลักกรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท ว่า วันนั้นเสร็จงานห้าทุ่ม เสด็จฯ ไปแล้วเราก็เข้าค่าย ไปนอนอยู่ในค่าย มฤคทายวัน นอนอยู่ที่ปรากฏว่าตี 2 ทรงวิฑูเรียกมาให้ไปเข้าเฝ้า เราเหนื่อยมาตั้งแต่บ่าย 4 โมงเย็น จนกระทั่งถึง 5 ทุ่ม ตี 2 ทรงเรียกไปขอแผนที่ ขอข้อมูลเพิ่มเติม ในขณะที่เรากลับไปสลบไสล ทรงกลับไปทรงงานต่อ ...เรื่องเช่นนี้ไม่ใช่ปรากฏขึ้นหนสองหน แต่ปรากฏขึ้นอยู่ตลอดเวลา トラบไตที่งานไม่เสร็จ "พระเจ้าอยู่หัวเวลาทำอะไร ทรงมุ่งมั่นมาก เรื่องความขยันไม่ต้องพูด ทรงงานไม่มีวัน เสาร์ วันอาทิตย์ไม่มีเวลากลางวัน กลางคืน"

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมและความเชื่อมั่นที่ราษฎรมีต่อพระองค์ท่าน ทำให้มีการถวายฎีกาจากราษฎรถึงพระหัตถ์พระองค์ท่าน ทั้งที่ถวายโดยตรงและผ่านทางไปรษณีย์ ทำให้ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ว่ามีราษฎรมากมายที่ได้รับความทุกข์ร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสหลายครั้งว่า ส่วนหนึ่งของปัญหาจากการที่ประชาชนไม่รู้กฎหมาย และไม่มีใครไปอธิบายชี้แจง การที่ทุกข์ของราษฎรไทยกลายเป็นทุกข์ของพระเจ้าอยู่หัวไปด้วยแทบจะทุกเรื่องนี้ สร้างความประหลาดใจให้กับสื่อมวลชนต่างประเทศมาก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ รับสั่งเล่าให้นักข่าวหญิงฟังว่า "ฝรั่งชมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่าเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ไม่มีใครทำให้สถาบันกษัตริย์ดำเนินไปอีกแนวหนึ่ง เป็นแนวใหม่ไม่มีที่ไหนในโลก ไม่มีที่ไหนในโลกที่พระมหากษัตริย์จะออกไป แล้วประชาชนมาเล่าความทุกข์แล้วก็

พากันไปดูจนถึงหลังบ้าน"

"ชาวต่างประเทศถามว่า ไม่เสี่ยงเกินไปหรือ เสด็จฯ ไปในดินแดนที่เรียกว่า ก่อ การร้าย พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งว่า ถ้ามีน้ำให้เขา มีอะไรให้เขา เขาคงไม่ยากก่อหรือ ความร้าย เขาก็ก่อแต่ความดี"

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ทำให้

ประชาชนมีความไว้วางใจสูงสุดในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงมีประชาชนทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา

ร้องทุกข์ต่อพระองค์ท่านทั้งด้วยตนเอง หรือทางไปรษณีย์เป็นจำนวนมาก นอกนี้ ยังมีฎีกาความทุกข์ สาส์นสื่อกประเภทหนึ่งซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต้องทรงใช้พระวิริยอุตสาหะในการวินิจฉัยตาม หลักนิติธรรม ก่อนที่จะทรงใช้พระราชอำนาจในการ “แก้ไขความทุกข์” ให้ราษฎรกลุ่มนี้ได้ ฎีกาที่ว่านี้ คือฎีกาพระราชทานอภัยโทษ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ อดีตประธานองคมนตรี กล่าวไว้ใน การอภิปรายเรื่อง “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับความยุติธรรม” ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย วันที่ 8 เมษายน 2530 ว่า “...ในระยะหลังผู้ต้องโทษทั้งหลายถือเป็นสิทธิทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ฉะนั้นเรื่องจึงขึ้นสู่พระองค์มาก ...”

ถึงจะมีพระราชกระแสว่าฎีกาเหล่านี้ให้ผ่านเห็นชอบขององคมนตรี แต่ศาสตราจารย์สัญญา กล่าวไว้ว่า ไม่ได้ทรงเห็นพ้องตามคณะองคมนตรีเสมอไป บางเรื่องพระองค์ทรงตรวจสำนวนเอง (บาง สำนวน) พระองค์ทรงย้อนสำนวนกลับมาให้องคมนตรีพร้อมกับทรงถามว่าข้อนี้ข้อนี้เป็นอย่างไรอยู่ ตรงไหน “ทรงละเอียดเหลือเกิน และทรงหาเวลาไหนไม่ทราบมาตรวจดูคดีของเรา คดีนักโทษ ประหารบางคดีพระองค์ตรัสกับพวกเราว่า ฉันทัดอดเหลือเกินจะประหารดีหรือไม่ประหารดี เล็งให้เห็นว่าพระองค์ทรงเป็นห่วงและหนักพระทัยในเรื่องนักโทษที่จะถูกประหาร และยังแสดง ให้เห็นว่าพระองค์ไม่ทรงผ่านไปเฉย ๆ”

การเสด็จพระราชดำเนินทุกครั้ง แม้จะต้องเผชิญกับแดดร้อนหรือลมแรง ราษฎรก็ไม่เคยย่อท้อที่จะอดทนรอรับเสด็จให้ถึงที่สุด แม้ฝนจะตกหนักแค่ไหนก็ไม่มีใครยอมกลับบ้าน ร้อยเอกศรีรัตน์ หรือ รัช กษ เลาไว้ในบทความ “พระบารมีปกเกล้าฯ ที่อำเภอยายาง” ตีพิมพ์ในหนังสือ “72 พรรษา ราชาธิราช เจ้าันรัฐศาสตร์” ความว่า ครั้งหนึ่งที่โครงการห้วยสัตว์ใหญ่ เมื่อเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งมาถึง ปรากฏว่า ฝนตกลงมาอย่างหนัก ราษฎรและข้าราชการที่มาเข้าแถวรอรับเสด็จต่างเปียกปอนกันหมด แต่ก็ยังตั้ง แถวเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่อย่างนั้น

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จลงมาจากรถเฮลิคอปเตอร์ นายตำรวจราชองครักษ์ที่ตาม เสด็จได้เข้าไปกางร่มถวาย ทรงทอดพระเนตรเห็นบรรดาข้าราชการและราษฎรที่ยืนตั้งแถวรอรับเสด็จ อยู่ต่างก็เปียกฝนโดยทั่วกัน “จึงมีรับสั่งให้นายตำรวจราชองครักษ์เก็บร่ม แล้วทรงพระดำเนินเยี่ยม ข้าราชการและราษฎรที่เข้าแถวรอรับเสด็จ โดยทรงเปียกฝนเช่นเดียวกับข้าราชการ และราษฎร ทั้งหลายที่ยืนรอรับเสด็จในขณะนั้น”

ครั้งหนึ่งขณะเสด็จฯ เยี่ยมเยียนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้สื่อข่าวต่างประเทศคนหนึ่ง ได้ขอพระราชทานสัมภาษณ์ และได้กราบบังคมทูลถามว่า การที่เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรและมีโครงการตาม พระราชดำริเกิดขึ้นมากมายนั้นทรงหวังว่าจะให้คอมมิวนิสต์น้อยลงใช้หรือไม่ พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งตอบว่า “มิได้ทรงสนพระทัยว่าคอมมิวนิสต์จะน้อยลงหรือไม่ แต่ทรงสนพระทัย ว่าประชาชนของพระองค์จะหิวน้อยลงหรือไม่”

พุทธศักราช 2513 ข้อมูลจากคำอภิปรายเรื่อง “พระบิดาประชาชน” ความว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรในตำบลหนึ่งของอำเภอเมือง พัทลุง อันเป็นแหล่งที่ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ปฏิบัติการรุนแรงที่สุดในภาคใต้เวลานั้น ด้วยความห่วงใย อย่างยิ่งสัน ทางกระทรวงมหาดไทยได้กราบบังคมทูลขอให้ทรงขอให้สถานการณ์ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

เสียก่อน แต่คำตอบที่ทางกระทรวงมหาดไทยได้รับก็คือ "ราษฎรเขาเสี่ยงภัยยิ่งกว่าเราหลายเท่า เพราะเขาต้องกินอยู่ที่นั่นเขายังอยู่ได้ แล้วเราจะขลาดแม้แต่จะไปเยี่ยมเยียนทุกข์สุขของเขา เชียวหรือ" และมีอีกหนึ่งกระแสพระราชดำรัสที่เป็นคำตอบว่า เหตุใดจึงไม่อาจหยุดทรงงานได้ คือ "...คนเราจะอยู่สุขสบายแต่คนเดียวไม่ได้ ถ้าคนที่อยู่ล้อมรอบมีความทุกข์ยาก ควรต้องแบ่งเบา ความทุกข์ยากของเขาบ้าง ตามกำลังและความสามารถเท่าที่จะทำได้"

พุทธศักราช ๒๕๒๘ เสด็จพระราชดำเนินไปยังทุกสภาพภูมิประเทศ เพื่อทรงศึกษาและรับรู้ปัญหาอย่างแท้จริง วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จพระราชดำเนินไปยังนิคมสร้างตนเอง กิ่งอำเภอสุคีริน อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

บทความ เรื่อง "แผ่นดินรุ่มเย็นที่นราธิวาส" ตีพิมพ์ในนิตยสาร "สู่อานาคต" ฉบับพิเศษเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ได้เล่าย้อนให้เห็นภาพความยากลำบากในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรทางภาคใต้เมื่อหลายปีก่อนโดยเฉพาะช่วงก่อนสร้างพระราชตำหนักทักษิณราชธานีเวศน์นั้น เป็นที่รู้กันว่าจังหวัดนราธิวาสชุกชุมไปด้วยโจรก่อการร้าย โจรปล้นสะดมและพวกโจรเรียกค่าไถ่ ถึงขนาดที่ในหลาย ๆ หมู่บ้านนั้น แม้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่กล้าย่างกรายเข้าไป ทว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักในทุกข์อันลึกซึ้งของชาวบ้านที่ทั้งทุกข์เพราะยากจนและทุกข์เพราะภัยคุกคาม พระองค์ท่านได้เสด็จพระราชดำเนินลงไปเยี่ยมเยียนเป็นขวัญกำลังใจให้ราษฎรของพระองค์โดยไม่ทรงหวาดหวั่น บางวันถึงกับเสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์โดยปราศจากกำลังอารักขา และบางหมู่บ้านตำรวจเพิ่งถูกคนร้ายแย่งปืนแล้วยิงเสียชีวิตก่อนเสด็จไปถึงเพียงไม่กี่ชั่วโมง

ทรงรักษาราษฎรถึงเพียงนี้ จึงไม่แปลกที่หญิงชราคนหนึ่ง
ในหมู่บ้านหนึ่งของอำเภอหรือเสาะจะ .."เข้ามาเกาะ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวร้องไห้แล้วบอกว่า **ไม่หนัก
เลยที่พระเจ้าอยู่หัวเป็นคนไทยชาวพุทธ จะมารัก
มุสลิมได้ถึงขนาดนี้**"...บทความเดียวกันได้เปิดเผย
ต่อไปอีกว่า ที่อีกหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอเดียวกันนั้น
"โต๊ะครูได้พาพรรคพวกมายืนรอรับเสด็จแล้วพูด

ขึ้นว่า ..รายอกกลับไปเถอะ ประไหมสุหรีกลับไปเถิด ประเดี้ยวพวกโจรจะลงจากเขา..." และเมื่อถึง
เวลาเสด็จฯ กลับที่มีตสนิทอย่างน่ากลัว โต๊ะครูกับชาวบ้านก็พากันมาจุดเทียนส่งเสด็จตลอด
เส้นทางอันตราย ด้วยความหวังใยใน **"รายอ"** และ **"ประไหมสุหรี"** หรือ พระราชาพระราชินีของ
พวกเขา อย่างสุดซึ้ง

7 พฤศจิกายน 2526 ขณะที่ชาวกรุงเทพมหานครส่วนหนึ่งกำลังทนทุกข์หนักกับสภาพน้ำท่วม
ขัง น้อยคนที่จะรู้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกำลังทรงพยายามหาหนทางบรรเทาทุกข์ให้พวกเขา
อยู่อย่างเงียบ ๆ วันนั้นรถพระที่นั่งแวนแวนคองเนียร์ แล่นออกจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ราวบ่าย
สองโมงเศษ สู่ถนนศรีอยุธยา เลี้ยวขวาเข้าถนนเพชรบุรี มุ่งสู่ถนนบางนาตราด ไม่มีหมายกำหนดการ
ไม่มีการปิดถนน แม้แต่ตำรวจท้องที่ก็ไม่ทราบล่วงหน้า รถยนต์พระที่นั่งชะลอเป็นระยะ ๆ เพื่อทรงตรวจดู
ระดับน้ำ จนเมื่อถึงคอสะพานสร้างใหม่ที่คลองลาดกระบัง จึงเสด็จลงจากรถยนต์พระที่นั่งเพื่อทรงหารือ
กับเจ้าหน้าที่ที่ตามเสด็จ ทรงฉายภาพด้วยพระองค์เอง ทรงวางแผนที่ทอดพระเนตรจุดต่างๆ จนถึงเวลา
บ่ายคล้อย รถยนต์พระที่นั่งจึงแล่นกลับ เมื่อถึงสะพานคลองหนองบอน รถพระที่นั่งหยุดเพื่อให้
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงฉายภาพบริเวณน้ำท่วมและทรงศึกษาแผนที่ร่องน้ำอีกครั้ง ปรากฏว่า
ชาวบ้านทราบข่าว **"ในหลวงมาดูน้ำท่วม"** ต่างก็พากันมาชมพระบารมีนับร้อย ๆ คน ...เย็นย่ำแล้วแต่
ขบวนรถยนต์พระที่นั่งยังไม่หมดภารกิจ เมื่อรถวิ่งกลับมาทางถนนพัฒนาการ ทรงแวะฉายภาพบริเวณ
คลองตัน ทอดพระเนตรระดับน้ำแล้วทรงวกกลับมาที่คลองจิก

เวลานั้นฟ้ามืดแล้วเพราะเป็นเวลาจวนค่ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงนำไฟฉายส่วน
พระองค์ออกมาส่องแผนที่ป้องกันน้ำท่วมและแนวพังกั้นน้ำอยู่เป็นเวลานาน กลายเป็นอีกภาพหนึ่งที่
สร้างความตื่นตันใจแก่ประชาชนชาวกรุงเทพฯ อย่างยิ่ง ประชาชนคนหนึ่งในละแวกเคหะนคร 1 แขวง
บางบอน เขตประเวศ กล่าวว่า **"รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นที่ทรงห่วงใยทุกข์ของ
ราษฎร เสด็จฯ มาแก้ไขปัญหาน้ำท่วมด้วยพระองค์เอง พวกเราถึงจะทนทุกข์เพราะน้ำท่วมขังเน่า
มาเป็นเวลานานก็เชื่อมั่นว่าพระองค์ทรงช่วยพวกเราได้อย่างแน่นอน"**

ในเดือนหนึ่งในปี 2528 พระทนต์องค์หนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหักเฉียดโพรง
ประสาทฟัน พระทนต์องค์นั้นต้องการการการถวายเป็นการรักษาเร่งด่วน แต่ขณะนั้นกรุงเทพฯ ก็กำลังประสบ
ปัญหาอุทกภัย ที่ต้องบรรเทาทุกข์เร่งด่วนเช่นกัน เมื่อทันตแพทย์เข้ามาถวายเป็นการรักษา พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวรับสั่งถามว่า **"จะใช้เวลานานเท่าใด"** ทันตแพทย์กราบบังคมทูลว่า อาจต้องใช้เวลา 1-2

ข้าวโม่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งว่า "ขอรอไว้ก่อนนะ ฉันทนได้ วันนี้ขอไปดูราษฎร และช่วยแก้ไขปัญหารื่องน้ำท่วมก่อน"

นิตยสาร "สไตร์ล" ฉบับปี 2530 ได้ตั้งคำถามกับ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ถึง "คำสอน" ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ประทับอยู่ในหัวใจ ดร.สุเมธ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ตอบว่า "คำสอนประโยคเดียวก็เกินพอ" นั่นคือพระราชดำรัสที่ว่า "มาอยู่กับฉันฉันไม่มีอะไรจะให้นอกจากความสุขที่จะมีร่วมกันในการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น"

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความห่วงใยประชาชนชาวไทยในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งพระองค์ทรงถือว่าปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนนั้น เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข ดังพระราชดำรัสที่ว่า ถ้าคนเรามีสุขภาพเสื่อมโทรม ก็จะไม่สามารพัฒนาชาติได้ เพราะทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ ก็คือพลเมืองนั่นเอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นห่วง และเอื้ออาทรต่อทุกข์สุขของพสกนิกรอย่างจริงจัง โดยเฉพาะความทุกข์ของไพร่ฟ้าจากพยาธิภัย ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรตามท้องที่ต่างๆ ทุกครั้ง พระองค์จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีคณะแพทย์ ทั้งแพทย์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาจากโรงพยาบาลต่างๆ และแพทย์อาสาสมัคร โดยเสด็จพระราชดำเนินไปในขบวนอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้รับการผู้ป่วยไข้ได้ทันที

แม้พระองค์ท่านเองก็เคยต้องทรงรับการผ่าตัดใหญ่มาแล้วครั้งหนึ่งเมื่อ พ.ศ. 2538 ครั้งนั้นพสกนิกรทั้งแผ่นดินแทบต่างปริวิตก เนื่องจากต่างก็รู้ว่าโรคหัวใจเป็นโรคที่มีอันตราย ทั้งสมัยนั้นการผ่าตัดหัวใจก็มีความเสี่ยงพอสมควร แต่ทุกอย่างก็เป็นไปโดยเรียบร้อย หากแต่จะมีสักกี่คนที่ทราบสาเหตุของโรคพระหทัยเต้นผิดปกตินี้ มาจากอะไร?

ย้อนไปราว พ.ศ. 2530 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมประชาชนที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ทรงพบว่าชาวบ้านจำนวนมากเป็นโรคคอกพอก ซึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทูลว่า มีการเอาเกลือเสริมไอโอดีนมาแจกประจำ แต่ชาวบ้านไม่ยอมใช้ เพราะไม่รู้จึกก็กลัวจะเป็นอันตราย พระองค์ท่านจึงรับสั่งให้นำเกลือเสริมไอโอดีนมาแจกประชาชนด้วยพระหัตถ์ ชาวบ้านได้รับเกลือพระราชทาน จึงยอมเชื่อว่าเกลือชนิดนี้กินได้ จนแพร่หลายต่อๆมา ทำให้ไม่มีคนป่วยโรคคอกพอกที่สะเมิงอีกแล้ว

นอกจากนี้ยังทรงเสด็จขึ้น-ลงสะเมิงอีกหลายครั้ง เพื่อติดตามแก้ปัญหาเรื่องน้ำและถนนจนชาวบ้านทำกินกันได้เป็นปกติสุข มีรายได้เลี้ยงชีพได้พอเพียง แต่พระองค์ท่านเองที่ทรงพระประชวร! เนื่องจากทรงได้รับเชื้อไมโครพลาสมาจากการเสด็จไปที่สะเมิงนี้เอง อันเป็นสาเหตุของโรคพระหทัยเต้นผิดปกติเรื้อรังมาถึงปัจจุบัน แม้คณะแพทย์จะพยายามเท่าใด ก็ไม่อาจถวายการรักษาให้หายขาดได้ ทำได้เพียงถวายพระโอสถประคองพระอาการมาตลอด จนกระทั่งต้องทรงรับการผ่าตัดใหญ่เมื่อปี 2538 ดังเล่ามาแล้ว พระองค์ท่านเคยมีพระราชกระแสเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า..."ฉันขึ้น-ลงสะเมิงอยู่หลายปี จนได้รับเชื้อไมโครพลาสมา ซึ่งในที่สุดทำให้ฉันเป็นโรคหัวใจเต้นไม่ปกติ จนเกือบต้องเสียชีวิต" เป็นถ้อยรับสั่งที่แสนจะเรียบง่าย ราวกับว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยธรรมดาเสียเหลือเกิน!

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนิน ไปที่เซ็นทรัลวันที่มีประชุมรัฐสภาโลก วันนั้นดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ก็ติดอยู่บนถนนขณะที่ฝนตก และได้ยินรับสั่งมาทางวิทยุสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความว่า "วันนี้ไม่ต้องกันรถ" พระองค์ท่านทรงเข้าใจความทุกข์ของราษฎรอยู่ตลอดเวลา วันนี้เป็นวันฝนตกติดกันอย่างมากมหาศาลถ้าขึ้นต้องไปติดขบวนอีกย่อมสร้างความทุกข์ให้กับประชาชน ทรงวิทยุบอกตำรวจว่า "ขบวนจะแล่นไปพร้อมกับรถของประชาชนไม่ต้องกันเคลื่อนที่ไปพร้อมกัน"

แม่เด็กตัวเล็กๆ "พระองค์ท่านก็ทรงเป็นครู" เมื่อเด็กอยากรู้อยากเห็นว่าของที่เหน็บอยู่ที่เข็มขัดของพระองค์ท่านมันคืออะไร เลยเข้าไปถามพระองค์ พระองค์ท่านก็ทรงอธิบายให้เด็กคนนั้นฟังว่ามันคือวิทยุสื่อสาร

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2541 พลสภานิกธราชไทยต่างปลื้มปิติเมื่อได้เห็นภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเกี่ยวข้าวในแปลงนาส่วนพระองค์ที่บ้านบางกระดาน ตำบลบางแสน จังหวัดปราจีนบุรี แต่ที่สร้างความประหลาดใจและประทับใจให้กับผู้สื่อข่าวที่ตามเสด็จฯ คือระหว่างที่ทั้งสองพระองค์ทอดพระเนตรนิทรรศการเรื่อง "ข้าวป่า" โดยมีคณะผู้ตามเสด็จฯ ทั้งข้าราชการและสื่อมวลชนจำนวนมากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งกับผู้สื่อข่าวว่า "ข้าวที่ออกเป็น

สีลักษณะนี้ (สีม่วงคล้ำแบบข้าวกล้อง) เป็นข้าวที่มีประโยชน์ อย่างข้าวกล้อง คนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยกินกัน เพราะเป็นข้าวของคนจน” สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงหันมาทางกลุ่มผู้สื่อข่าว แล้วตรัสด้วยพระพักตร์ยิ้มแย้มว่า “ไปไหนกันหมด ประโยคนี้ดีไม่เห็นมีใครจดเลย” ผู้สื่อข่าวราว 10 คนในที่นั้นพากันตกใจด้วยไม่คาดฝันว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีพระราชดำรัสด้วย ต่างพากันละล้าละลังกันหมดทว่ามองเห็นพระพักตร์ทั้งสองพระองค์ยิ้มแย้มแจ่มใสก็ได้สติ จึงพากันถวายบังคมแล้วทรุดตัวลงนั่งเพื่อรับพระราชทานพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงพระสรวล ตรัสว่า “คราวนี้จัดนะ” จากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีกระแสพระราชดำรัสกับผู้สื่อข่าวว่า “ข้าวกล้องมีประโยชน์ ทำให้ร่างกายแข็งแรง ข้าวขาวเม็ดสวย แต่เขาเอาของดีออกไปหมดแล้ว มีคนบอกว่าคนจนกินข้าวกล้อง เรากินข้าวกล้องเรานี้ก็คนจน”

นี้อาจเป็นเพียงหนึ่งในล้านที่แสดงให้เห็นเป็นประจักษ์แล้วว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประทับอยู่ในหัวใจเหล่าพสกนิกรไทยทั่วประเทศ ดังที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เคยกล่าวไว้ว่า “...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวราชกาลนี้ ทรงครองหัวใจคน” พระองค์ท่านทรงแสดงให้เห็นว่าการมีชีวิตอยู่เพื่อคนอื่น การรักผู้อื่นยิ่งกว่าชีวิตของตนเองนั้น...ยิ่งใหญ่อย่างไรและเพียงไหน” นี่คือน้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ทรงอุทิศพระองค์เพื่อประชาชนชาวไทยเสมอมา แม้ในวันที่พระองค์ท่านจะทรงมีพระชนมายุมากแล้ว และไม่อาจจะเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมเยียนประชาชนได้บ่อยครั้ง เจกเซนในอดีตที่ผ่านมา หากแต่พระองค์ท่านก็มีเคยที่จะหยุดทรงงาน เพราะปัญหาต่างๆ ของอาณาประชาราษฎร์และของประเทศยังคงมีอยู่ในทุกๆ วัน จึงสมควรที่ชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า จะได้ช่วยกันนำพาประเทศชาติให้เดินหน้าต่อไป ให้เป็นที่เบาพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงวางรากฐานของสังคมไทยให้มีความเจริญรุ่งเรือง เพื่อให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข หากเราชาวไทยทุกคนต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสาธารณะที่คำนึงประโยชน์ของชาติก่อนประโยชน์ส่วนตน ดำรงชีวิตด้วยความพอเพียงตามหลักคำสอนที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างแล้วนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นที่ยกย่องของชนชาวไทย ก็จะมีทรงมีความสุขที่พระองค์ท่านจะได้เห็นประเทศชาติก้าวหน้าต่อไปอย่างมั่นคง...ของทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน.

อ้างอิง

แถมสิน รัตนพันธุ์. ไกลเบื้อง พระยุคลบาท. พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพฯ : ร่วมด้วยช่วยกัน, 2549.

แปดสิบพรรษา 80 เรื่องราวพระเจ้าอยู่หัว. นิตยสารสารคดี ปีที่ 23 ฉบับที่ 274 ธันวาคม 2550.

บทสัมภาษณ์ "วาเด็ง ปูเต๊ะ" ในหนังสือพิมพ์คมชัดลึก.

<http://region2.prd.go.th/king/100story/> ค้นคืน เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2551.

ทศพิชราชธรรม. <http://th.wikipedia.org/wiki/ทศพิชราชธรรม> ค้นคืน เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2551.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. [http:// th.wikipedia.org/wiki/พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว](http://th.wikipedia.org/wiki/พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว) ค้นคืน เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2551.